

૬.૨ જૈન ધર્મી બનવા શું શું કરશો.

સૂરજની કિંમત એના પ્રકાશથી થાય છે. દિપકની કિંમત તેની ઉજાસથી થાય છે. પુષ્પની કિંમત તેની સુવાસથી થાય છે. તો માણસની કિંમત શેનાથી થાય છે ?

જૈન શબ્દ એ 'જિન' શબ્દ ઉપરથી બનેલો છે. જે સંપૂર્ણ મોહ, માયા, મમતા, પ્રેમ, દ્વેષ વગેરેથી મુક્ત થયા છે અને જેને સંપૂર્ણ કેવળજ્ઞાન પ્રગટ થયું છે, તે 'જિન' કહેવાય છે. તેને અનુસરનારો 'જૈન' કહેવાય છે. અથવા જૈન એટલે જિનેશ્વર ભગવાનનો અનુયાયી.

માનવી મોટો થતાં કંઈકને કંઈક વિશેષ બનવા ઈચ્છા પ્રયત્ન કરે છે. કોઈકને ડોક્ટર બનવું છે, કોઈકને વકીલ બનવું છે, કોઈકને સી.એ. બનવું છે, તો કોઈકને મોટા ઉદ્યોગપતિ બનવું છે, તો કોઈકને એક્ટર કે ક્રિકેટર પણ બનવું છે.

હા, આ કંઈક 'વિશેષ' બનવા પાછળ માણસ સખત અને સતત પુરુષાર્થ કરતો હોય છે. સમય શક્તિ અને સંપત્તિનો પૂરો ભોગ આપતો હોય છે અને તેમાં નસીબ જોર કરવું હોય તો તે પોતાના 'વિશેષ સ્થાન'ને પામે છે. દુનવ્યથી સુખને કામચલાઉ, અલ્પકાળ માટે દુઃખમિશ્રિત પણ સુખને પામે છે. ત્યારે જૈન ધર્મી બનવા શું કરવું જરૂરી છે તે સમજતા પહેલાં જૈન ધર્મી બનવાના શું લાભો છે તે વિચારીએ.

જૈન એ કોઈ નાત જાત કે સંપ્રદાય ધર્મ નથી જે લોકો પોતાના જીવન વ્યવહારમાં પ્રમાણિકપણે વર્તે છે, અહિંસક આચાર-વિચારનું વધારે અને યથા શક્ય પરિપાલન કરે છે. કોઈને દુઃખ કે પીડા વગેરે થાય તેવું જાણી બુઝીને આચરણ કરતો નથી, તેવો સામાન્ય માનવી પણ ધર્મી બનવાને લાયક છે.

ધર્મિષ્ઠ બનવાના લાભો

- ૧) જૈન ધર્મી બનવાનો સૌ પ્રથમ લાભ એ છે કે પોતાનું જીવન એવા સાચા માર્ગ ઉપર પ્રયાણ કરે છે કે જેને અચુક સુખ-શાંતિ-સમાધિ-સદ્ગતિ અને પરંપરાએ સિદ્ધિગતિ (મોક્ષ) પ્રાપ્ત થાય છે.
- ૨) જૈન ધર્મની જીવનશૈલી વગર પ્રયત્ને વૈજ્ઞાનિક પદ્ધતિના સિદ્ધાંતો અને નિયમો પ્રમાણે આપોઆપ ગોઠવાઈ જાય છે.
- ૩) ધર્મી માણસના જીવનમાં ક્યારેય દુઃખ આવતું નથી અને કદાચ કર્મના ઉદયે આવે તો તે દુઃખરૂપ લાગતું નથી.
- ૪) ધર્મિષ્ઠ માણસને કુદરતની નજીક રહેવા વધારે મળે છે અને કુદરતી આનંદ મેળવવા પોતે ભાગ્યશાળી બને છે.
- ૫) કોઈપણ જીવો સાથે ધર્મી માણસને વેરઝેર-ઝઘડા-કંકાસ વગેરે થતાં નથી અને કદાચ થઈ ગયા હોય તો તે ટકતાં નથી.
- ૬) જીવાતા જીવનનો ભરપૂર આનંદ માણી શકાય તેવા સર્વોત્તમ લાભો ઘણી વાર અનાયાસ જ મળી જતા હોય છે અને સાત્વિક સુંદર, સ-રસમય જીવન જીવ્યાનો અહેસાસ કરી શકતો હોય છે.
- ૭) લાખો કરોડો રૂપિયા ખર્ચ કરતાં પણ ન મળી શકે તેવા મહાન લાભો અને સર્વોત્તમ ભાવો પરમાત્માની કૃપાથી મળી જાય છે. જે મોક્ષ સુખ તરફ લઈ જાય છે.
- ૮) ધર્મિષ્ઠ માણસને આત્મજ્ઞાન, આત્મ ધ્યાન અને આત્માનુભવ પ્રાપ્ત કરવા માટે અધ્યાત્મના માર્ગો આગળ વધવાની ઉત્તમોત્તમ તકો ઘણી બધી પ્રાપ્ત થઈ શકે છે.

ઉપરના લાભો પ્રાપ્ત કરવા માટે અનુકૂળ દેશ, વ્યક્તિ, સંજોગો, સામગ્રી, સાધનો, સહકાર, સદ્ભાવના તથા સાથે રહેનારાઓની અનુકૂળ વૃત્તિ-પ્રવૃત્તિ વગેરે પ્રાપ્ત કરવા માટે પણ જૈન ધર્મી બનવું જરૂરી છે.

જન્મથી જૈન કુળ કુટુંબમાં ઉત્પન્ન થનારા લાખો લોકો પણ સાચા અર્થમાં કર્મથી જૈન ન બને ત્યાં સુધી તે જૈન બન્યા કહેવાતા નથી. અને જન્મથી જૈન ન હોય તે પણ જૈનોના નિયમો અને સિદ્ધાંતોના પાલનથી સાચા અર્થમાં કર્મથી અને ધર્મથી જૈન બની જાય છે.

ચોવીશ તીર્થંકરો, અગિયાર ગણધર ભગવંતો, ચક્રવર્તીઓ, આચાર્ય હરિભદ્રસૂરિ, મુનિ હરિબલ, મેતાર્ય મુનિવલ્કલચીરી, કુમારપાળ રાજવી, વંકચુલ, આચાર્ય ઈન્દ્રદિગ્નસૂરિ વગેરે મૂળભુત ક્ષત્રિયો, બ્રાહ્મણો, સોલંકીઓ વગેરે જાતિના હજારો લોકો કર્મથી સાચા અર્થમાં જૈન બનેલા હતા અને વર્તમાનકાળમાં પણ ઘણા લોકો કર્મથી જૈન ધર્મી બનેલા છે.

(૧) સામાન્ય જૈન બનવા શું કરવું.

- ૧) 'શ્રી નમસ્કાર મહામંત્ર' મોટે યાદ કરી રોજ સવારે મંત્ર પાઠ સવારે કરવો જોઈશે. આ મંત્ર પાઠ કરવાથી કુદરતની વિરાટ અનંત શક્તિ સાથે પોતાના આત્માનું જોડાણ થતું હોય છે જેથી નૈસર્ગિક બળ મળતું રહે છે અને અનેક આપત્તિ અને દુઃખોનું બારોબાર નિવારણ થઈ જતું હોય છે.
- ૨) સંપૂર્ણ શાકાહારી બનવું જોઈશે. જેથી તન મનની પવિત્રતા જળવાઈ રહે છે. વૈજ્ઞાનિકો પણ સેંકડો સંશોધનો બાદ શાકાહારી બનવાની હિમાયત કરે છે અને પશ્ચિમના લોકો શુદ્ધ શાકાહારી બની રહ્યા છે. માંસ, ચરબી, દારૂ વગેરેથી બનેલા દરેક પદાર્થો તથા બેક્ટીની પણ મોટા ભાગની વસ્તુઓ અખાધ જ કહેવાય છે.
- ૩) નિયમિત પણે જિનેશ્વર પરમાત્માનું અચૂક સ્મરણ, દર્શન, વંદન, પૂજન વગેરે કરવું જોઈશે. જેનાથી બુદ્ધિ સાચી અને સારી બને છે અને જીવનમાં સુખ-શાંતિ-સમૃદ્ધિ મળતી રહે છે.

(૨) મધ્યમ (મીડીયમ) જૈન બનવા શું કરવું

- ૧) ઉપરના ત્રણ નિયમો ઉપરાંત માનવતા, પ્રામાણિકતા, સરળતાવગેરે સદ્ગુણોને જીવનમાં ઉતારવા જોઈશે. આ ત્રણ ગુણોને મેળવવાથી માનસિક શાંતિ મળે છે. લોકો તરફથી સાચો પ્રેમ મળે છે. સમાજ, દેશ અને રાષ્ટ્રની સાચી સેવા પણ થાય છે. કુટુંબ પરિવારમાં સ્નેહ, આદર, લાગણી, પ્રેમ અને વાત્સલ્ય વધતું જાય છે. આ ગુણો વગર બીજા કોઈ ગુણો ટકતા નથી તેથી વ્યક્તિગત રીતે સદ્ગુણોને જીવનમાં ઉતારવા પુરો પ્રામાણિક પ્રયત્ન કરવો.
- ૨) કાંદા, બટાકા, ડુંગળી, લસણ, ગાજર, આદુ વગેરે કંદમૂળ તથા વાસી ભોજનનો ત્યાગ કરવો જોઈશે. આજના ડોક્ટરોએ પણ આ ભોજનને તામસી અને વિકારો વધારવામાં કારણભૂત ગણ્યું છે અને આ નિયમ પાળવાથી અતિશય સૂક્ષ્મ અનંતા જીવોની હિંસાના પાપોથી બચી જવાય છે તામસી સ્વભાવ બનતો અટકી જાય છે અને અનંત જીવોને અભયદાન આપ્યાનું મહાન પુણ્ય પેદા થાય છે.
- ૩) જૈન ગુરૂદેવો, સાધુ-સંતો, પંડિતો અને વિદ્વાનો વગેરેનો અચૂક સત્સંગ કરવો જોઈશે. આ નિયમથી જીવને ખરેખર શાંતિ મળે છે. સાચું જ્ઞાન પ્રાપ્ત થાય છે, અનેક દુઃખોનું નિવારણ થાય છે, પરમાર્થ અને પરોપકાર વગેરે દિવ્ય ગુણો પ્રાપ્ત થાય છે અને આત્મ ઉન્નતિના રસ્તા ઉપર અવિરત પ્રયાણ થાય છે.

(૩) સર્વોત્તમ જૈન બનવા શું કરવું.

- ૧) હંમેશા મધુર સત્ય અને હિતકારી ભાષા વાપરવી જોઈશે તથા વિનય-વિવેકપૂર્વક શિસ્તમર્યાદાનું પાલન કરવા કટિબદ્ધ થવું જોઈશે. ભાષા એ આપણા અંતરનો અરીસો છે અને જીવનનો દીપક છે સહુ કોઈ પ્રેમને ઝંખે છે તેથી પ્રિયવચનો આપવામાં શા માટે દરિદ્રતા રાખવી જોઈએ ? બીજાની પાસેથી મફતમાં લેવાનું નહીં આપવાનું શીખવું જોઈશે.
- ૨) રોજ બિયાસણું કરવું જોઈશે (બે વાર નિયમપૂર્વકનું ભોજન) અથવા ઓછામાં ઓછું નવકારશી (સૂર્યોદય પછી ૪૮ મીનીટે મોટામાં અન્ન પાણી પરચક્રખાણ કરવાપૂર્વક મૂકવું) અને રાત્રીભોજનનો (સૂર્યાસ્ત પછી અન્ન પાણી વગેરે કશું જ મોટામાં ન મૂકવું) ત્યાગ કરવો જોઈશે તથા સર્વ વ્યસનોનો ત્યાગ કરવો જોઈશે. આ નિયમથી તન મન તંદુરસ્ત રહે છે. જીવનમાં સાત્વિકતા આવે છે અને અનેક હિંસા-દોષો-પાપોથી બચી જવાય છે અને તીર્થંકર

પરમાત્માની કરૂણા કૃપા અને મહાપુરૂષોના આશિષ મળે છે.

- 3) જિન શાસનના પરમ અનુરાગી બનવું, ધર્મ ક્ષેત્રોનો સુંદર, સ્વચ્છ અને સ્વસ્થ વહીવટમાં તન, મન, ધન અને સમયનો સદુપયોગ કરવો તથા જિનેશ્વરની આજ્ઞાના પરિપાલન માટે શ્રાવક જીવનના બાર વ્રતોનો સ્વીકાર અથવા સામાયિક, પ્રતિક્રમણ, સ્વાધ્યાય, પ્રવચન શ્રવણ, સેવાભક્તિ વગેરે કરવું જોઈશે. આ નિયમમાં જૈન ધર્મનો ફેલાવો વ્યાપક રીતે કરવા પોતાનાથી શક્ય પ્રયત્ને વધુ ધ્યાન આપવું. આ નિયમના પાલનથી અંતરના કષાયોની મુક્તિ થાય છે, સેંકડો સદ્ગુણોની પ્રાપ્તિ થાય છે, સમ્યગ્દર્શન, જ્ઞાન, ચારિત્રની આરાધના થાય છે અને સર્વ વિરતિ મુજબ સંયમ ધર્મની સાચી અભિલાષા પ્રગટે છે.

પૂજ્ય ગુરુ ભગવંત તમારા ઘરે વહોરવા પધારે ત્યારે...

- એવું કહેવાય છે કે ભાવપૂર્વક ગોચરી વહોરાવવાથી પૂ. સાધુ સાધ્વીજી મ.સા.ની આરાધનાનો છછે ભાગ મળે છે.
- સુપાત્ર દાન વિધિ :- દાન શ્રદ્ધાપૂર્વક, ભક્તિ પૂર્વક, દાનની મહત્તા સમજીને, સ્વાર્થવૃત્તિ વગર આપવું. એથી પ્રકૃષ્ટ પુણ્ય બંધાય અને ઉત્કૃષ્ટ નિર્જરા થાય.
- ગોચરીના ટાઈમે શ્રાવકના ઘર ખુલ્લા હોય. શ્રાવક વાટ જોતો હોય. કારણ સાધુ બેલ વગાડી ન શકે. ઘર બતાવવા નોકર કે પૂજારી નહીં; ખુદ શ્રાવકોએ જવું.
- ‘ધર્મલાભ’ સંભળાય ત્યારે ઉભા થઈ વિનયપૂર્વક “પધારો... પધારો” બોલવું.
- પાટલા ઉપર થાળી મૂકી એમાં મ.સા.નું પાત્રું મૂકાવવું જોઈએ.
- ઘરના તમામ સભ્યોએ લાભ લેવો. સંસ્કાર પડે માટે નાના છોકરાઓમાં પણ વહોરાવે.
- મ.સા. પધારે ત્યારે લાઈટ - પંખો - ટી.વી. - ગેસ - રેડિયો બંધ- ચાલુ ન કરાય.
- ગોચરીના ટાઈમે ટી.વી-ટેડિયો ચાલુ ન રખાય. સર્વથા બંધ રાખો. અથવા ગોચરીના ટાઈમે તો અવશ્ય બંધ રાખવા જોઈએ.
- કાચા પાણીથી હાથ નહિં ધોવાના. નવા વાસણ-ચમચા નહીં બગાડવા. ઢોળાય નહીં એ રીતે વહોરાવવું.
- મેનુંની જેમ બોલિયે તો મ.સાને માંગીને વહોરવું પડે તે કરતાં વિનંતી કરીને વહોરાવતા જવું.
- ચંપલ પહેરીને વહોરાવવું અવિનય છે.
- રસોઈ બનાવતા પહેલાં મ.સા.ને યાદ ન કરવા અને બનાવ્યા પછી ભૂલવા નહીં.
- સ્પે. આધાકર્મી ગોચરી મ.સાને ઉદ્દેશીની નિષ્કારણ બનાવવી નહિ. રસોઈ બનાવતી વખતે મ.સા. નજરમાં રાખીને વધુ ન બનાવાય.
- શાકભાજી, ફુટ વગેરે વનસ્પતિ, કાચું પાણી અગ્નિ વગેરેને અડીને વહોરાવાય નહિં
- ગરમદૂધ વગેરે ફૂંક મારીને વહોરાવાય નહિં.
- કોઈપણ રીઈ કે ચીજ વસ્તુ ક્ષીજમાં રાખેલી હોય તે વહોરાવાય નહિં, ક્ષીજમાંથી કાઢેલી વસ્તુ ઓછામાં ઓછો ૧ કલાક પછી જ ખપે.
- જે રસોઈ કે વસ્તુમાં આદુ, કોબી, ગાજર, લીંબુનો કાચો રસ (ગરમ કર્યા વગર અથવા ૪૮ મીનીટ વગર) ભળોલો હોય તે વસ્તુ ન ખપે.
- સચિત વસ્તુ (ફુટ વગેરે) ના બીજ કાટ્યાં પછી ૪૮ મીનીટ બાદ જ ખપે વહોરાવવું.
- ખોટું બોલીને વહોરાવવાથી ભારે દોષ લાગે.

ઉન્માર્ગે લઈ જનારી પ્રવૃત્તિઓ:

આહારની લાલસા	જુગુપ્સા-દુર્ગચ્છા	ગુરુજન તિરસ્કાર
ચિત્તની ચંચળતા	નિર્દયતા	મહાપુરુષો પર અવિશ્વાસ
આળસ-સુસ્તી	કદાગ્રહ	ધાંધલીયાવૃત્તિ

પ્રમાદનું સેવન
પુરુષાર્થ હીનતા
ક્રુતકર્ની ટેવ
ઉતાવળીયાપણું
વહેમીપણું
અસંયમી જીવન
અસહિષ્ણુતા
પ્રખ્યાતિની ઈચ્છા
માન-સત્કારની ઈચ્છા
અસદ્વર્તનપ્રતિ ઘૃણા
દ્રેષી દ્રષ્ટિ

અશ્રદ્ધા પોષવી
પરનિંદા
બાહ્યાંબર
વાદ-વિવાદ
બીજાને ઉતારી પાડવું
શરીરની સુકુમાલતા
વિલાસીનતા
બીજા પાસે કામ કરાવવું
લોકરંજન કરવું
ખરાબ સોબત
નિરર્થક પ્રવૃત્તિ

લોભ-સંચયવૃત્તિ
ચીડીયાપણું
ઉત્કૃષ્ટ કષાય
ધર્મીનું અભિમાન
બ્રહ્મચર્ય ખંડન
પ્રતિક્રુર્ષમાં દીનભાવ
સાનુકુલમાં ઉન્મત
સ્થાન-વસ્તુનું મમત્વ
નામ અમર કરવાની ઘેલછા
નિરૂપયોગી સાહિત્ય વાંચન
નિરૂપયોગી પ્રવૃત્તિ.

વિનીતના લક્ષણો:

૧. શાંત સ્વભાવી
૩. કૂતુહલરહિત
૫. વિશેષ ક્રોધ ન રાખનાર
૭. જ્ઞાનો ગર્વ ન કરનાર
૯. સ્વધર્મી પર ક્રોધ ન કરનાર
૧૧. વિશેષ આડંબર ન કરનાર
૧૩. તત્ત્વને જાણનાર
૧૫. લજ્જાવંત અને જિતેન્દ્રિય

૨. સરળ ચિત્તવાળો
૪. કોઈનું અપમાન કે તિરસ્કાર ન કરનાર
૬. મિત્રોથી હળીમળી રહેનાર
૮. પોતાનો દોષ પ્રગટ કરનાર
૧૦. દુશ્મનના ગુણને પણ વખાણનાર
૧૨. કોઈની છાની વાત પ્રકટ ન કરનાર
૧૪. જાતિવંત

(જૈન તત્ત્વ પ્રકાશ)

અવિનીતના લક્ષણો:

૧. વારંવાર ક્રોધ કરે.
૩. સત્મિત્રનો દ્રેષ કરે.
૫. જ્ઞાનનો ગર્વ કરે.
૭. નિજમિત્ર ઉપર ગુસ્સો કરે.
૯. દ્રોહી
૧૧. અજિતેન્દ્રિય
૧૩. અપ્રતીતકારી

૨. નિરર્થક કથા-વાર્તા કરે.
૪. નિજમિત્રની ગુપ્ત વાત પ્રગટ કરે.
૬. પોતાનો વાંક પારકા ઉપર ઓઢાડે.
૮. મેળ વગરનું (સંબંધ વગરનું) ભાષણ કરે.
૧૦. અહંકારી
૧૨. મેળવીલી વસ્તુ સંભાવે ન વહેંચે.
૧૪. અજ્ઞાની

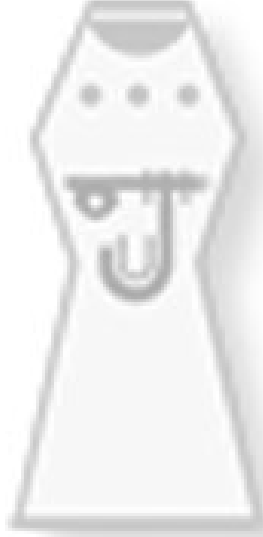
ઉપસંહાર

આપણા જીવનને કુદરતી આનંદથી ભરપૂર બનાવવા, સર્વ લોકોને નાની મોટી શક્ય સહાય કરવા, સૃષ્ટિ પ્રેમ, પર્યાવરણ પ્રેમ, દેશ પ્રેમ, કુટુંબ પ્રેમ, સાધાર્મિક પ્રેમ, ધર્મ પ્રેમ અને સર્વ પ્રાણીજગત પ્રત્યેનો પ્રેમ વ્યક્ત કરવા એક દિવસ નક્કી જન્મથી જૈન ન હોઈએ તો પણ કર્મથી જૈન બનવું જ જોઈશે અને તેના નિયમો અમલમાં મૂકવા પ્રયત્ન કરવો જોઈશે.

આ પ્રસંગે ખાસ તો 'જૈન' શબ્દના બેનર નીચે જૈન ધર્મના નિયમોનો છડે ચોક ભંગ કરતી સંસ્થાઓ જે ખાણી પીણી અભક્ષ્ય પદાર્થો રાત્રીભોજન, પિકનિક, દાંડિયારાસ, ગરબા વગેરે મનોરંજનના કહેવાતા કાર્યક્રમો બનાવીને લોકોને

ઉન્માર્ગે ચડાવે છે, અજૈન બનાવે છે, જિનેશ્વર ભગવાનની આજ્ઞાઓને લોપે છે તેમાંથી તો કમસેકમ દરેક જૈને અવશ્ય બચવું જ જોઈશે. જીવનમાં ધર્મ નહિં થાય તો હજુ ચાલશે, પરંતુ અધર્મ કે પાપ પ્રવૃત્તિ વહેલી તકે છોડવી જોઈશે. ‘જૈન’ શબ્દ જોડીને જે પણ સંસ્થાઓ, ગ્રુપો, મંડળો, સંમેલનો કે આયોજનો નામથી પણ ભૂલે ચુકે કરતાં હોય છે તેમાં પરમાત્માની ભયંકર આશાતના, અનંત જીવોની હત્યા, સેંકડો માનવીઓને દુઃખી, પાપી બનાવવાનું મહાપાપ, તે તે દરેક સંસ્થા, વ્યક્તિ અને તેમાં સામેલ થનાર વ્યક્તિઓને લાગી શકે છે. તો જૈન ધર્મી બનવા ઉપરોક્ત ત્રણ કેટેગરીમાં તમારો નંબર લાગે તે આવશ્યક જ નહિં અનિવાર્ય ગણાય. જો તમે તમારી જાતનું હિત ચાહતા હો તો.

સુજ્ઞેશુ કિં બહુના.... સમજદારને વધુ શું કહેવાય ?

jainuniversity.org